

Kritik mot Skatteverket angående handläggningen av ett skatteärende och mot Kronofogdemyndigheten för handläggningen av ett utmätningsärende

Beslutet i korthet: En svensk medborgare som bodde i Norge ansökte hos Skatteverket om anstånd med att betala skatt. Skatteverket behandlade inte hans ansökan utan lämnade skatteskulden till indrivning. Kronofogdemyndigheten utmätte egendom för betalning av skulden.

Skatteverket kritiseras för att inte ha behandlat ansökan om anstånd, för att inte ha lagt in gäldenärens nya adress i sitt system och för att inte ha efterforskat den rätta adressen när ett brev kom i retur. Kronofogdemyndigheten kritiseras för att ha verkställt utmätningar utan att ha underrättat gäldenären enligt 4 kap. 12 § utsökningsbalken.

Anmälan

I en anmälan, som kom in den 29 november 2010, framförde AA klagomål mot Skatteverket och Kronofogdemyndigheten. Han framförde bl.a. följande. Han var sedan år 2004 bosatt i Norge. Han hade kvar en bostadsrättslägenhet i Lund som han sålde år 2008. I maj 2009 gav han till Skatteverket in en ansökan om uppskov med betalningen av den reavinstskatt som uppstod i samband med försäljningen. Han fick inte någon respons från Skatteverket på ansökan om uppskov. Via banken fick han i september 2010 besked om att utmätning hade skett av fondandelar. Vid kontakt med Kronofogdemyndigheten framkom att myndigheten på uppdrag av Skatteverket genom tre utmätningar i Swedbank och Handelsbanken ”plockat hem” reavinstskatten. Det framgick att Kronofogdemyndigheten inte hade hans aktuella utlandsadress men efter viss efterforskning beslutat om utmätning av tillgångar i nämnda banker. Efter ett antal kontakter med Skatteverket framkom att hans ansökan om anstånd hade inkommit till myndigheten den 5 maj 2009 men av någon anledning inte blivit registrerad i ärendet. Vidare framkom att aktuell utlandsadress fanns angiven i ansökan men att inte heller den hade lagts in i systemet. Den bristfälliga handläggningen hade medfört att han själv inte fått möjlighet att fatta beslut om hur reavinstskatten skulle betalas, t.ex. genom banklån, försäljning av aktier eller andra fonder osv. samt att han lidit och skulle komma att lida ekonomisk skada.

Utredning

JO tog del av infordrade handlingar från Kronofogdemyndigheten gällande bl.a. genomförd utmätning. Av dessa handlingar framgick att en underrättelse och ett utmättningsbeslut kommit i retur till Kronofogdemyndigheten, att en adressförfrågan gjorts till Norge och att svar inte inkommit. Någon uppföljning av förfrågan eller ytterligare efterforskningsåtgärder föreföll inte ha vidtagits.

Skatteverket och Kronofogdemyndigheten anmodades att, i de delar som rör respektive myndighet, göra en utredning och yttra sig över vad som framförts i anmälan.

Skatteverket anförde i avgivet yttrande, genom verksjuristerna BB och CC, bl.a. följande.

Skatteverket ska enligt 3 kap. 1 och 2 §§ taxeringslagen (1990:324) tillse att skatteärenden blir tillräckligt utredda och i samband därmed bereda den som berörs (den skattskyldige) tillfälle att yttra sig över denna innan ärendet avgörs, såvida detta inte bedöms onödigt.

Den som inte är obegränsat skattskyldig i Sverige är skattskyldig här endast för inkomst och förmögenhet med stark anknytning till Sverige. I förhållande till den som är begränsat skattskyldig tillämpar Sverige källstatsprincipen. De inkomster för vilka den begränsade skattskyldigheten föreligger finns uppräknade i 3 kap. 18–20 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), IL, 5 § lag (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, SINK, 7 § lag (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., A-SINK och 1 § kupongskattelagen (1970:624), KupL.

De inledande bestämmelserna i folkbokföringslagen (1991:481) behandlar frågor om fastställande av en persons bosättning samt registrering av uppgifter om identitet, familj och andra förhållanden som enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet får förekomma i folkbokföringsdatabasen.

Av 23 och 25–27 §§ folkbokföringslagen följer att den som flyttat, senast inom en vecka, ska anmäla detta till Skatteverket eller Försäkringskassan. Den som har utvandrat och ändrat sin adress i utlandet bör, bl.a. för tillvaratagandet av rätten att som svensk medborgare delta i val, skriftligen begära adressändring så att ändringen kan registreras i folkbokföringsdatabasen.

Skatteverkets bedömning

Inom beskattningsverksamheten hämtas uppgift om adress i huvudsak från basregistret (skatteregistret). Som stöd för både beskattning och folkbokföring tjänar folkbokföringsregistret.

Av utredningen i ärendet framgår att AA under perioden den 15 maj 2004 till den 24 september 2010, i Skatteverkets folkbokföringsregister (FOLKE) varit registrerad på bostadsadress . . . , härefter benämnd gamla adressen.

Den 24 september 2010 folkbokfördes AA, i FOLKE, på adressen . . . , härefter benämnd nya adressen.

Den 28 november 2009 fastställde Skatteverket slutlig skatt att betala vid 2009 års taxering, för AA, till 110 491 kr, vilket bokfördes på skattekontot den 12 mars 2010. Skatteverkets betalningskrav sändes till den i registret förekommande gamla adressen. Efter avstämning den 3 april 2010 sände Skatteverket ett betalningskrav på 112 340 kr, med sista betalningsdag den 24 april, och med information om eventuell restföring – återigen till AA:s gamla adress. Beloppet 112 340 kr restfördes den 2 maj 2010 och Skatteverkets sista åtgärd – efter avstämning av AA:s skattekonto

samma datum – resulterade i att ett ytterligare betalningskrav om 1 178 kr sändes till hans gamla adress med information om eventuell restföring för det beloppet.

Av utredningen framgår att en ansökan om anstånd har kommit in till Skatteverket och att den inte föranlett något beslut från Skatteverkets sida. Detta är naturligtvis inte acceptabelt. Det är olyckligt att Skatteverket inte uppmärksammat att en ny adress i Oslo var angiven i ansökan om anstånd och att Skatteverkets brev därför skickades till fel adress.

Att Skatteverket inledningsvis missat att den i ansökan angivna adressen var en annan än den som fanns i Skatteverkets register kan i och för sig vara förstäligt. Det fanns inte något i ansökan som antydde att det var en ny adress. När Skatteverkets brev kom i retur hade det dock varit naturligt att ändå jämföra den i ansökan angivna adressen med den adress Skatteverket använt. När Skatteverket i september 2010 fick klart för sig att det fanns en ny adress gjordes en ändring i verkets register.

Ur den enskildes perspektiv är det naturligt att förvänta sig att frågor av detta slag fungerar utan problem. Skatteverket beklagar att så inte blev fallet den här gången.

Kronofogdemyndigheten (genom biträdande processägaren DD) kom in med ett yttrande. Inledningsvis hänvisades till ett yttrande från Södra verkställighetsavdelningen. Av detta framgick bl.a. följande.

Betalningsanmaning har skickats till AA i enlighet med 4 kap. 12 § utsökningsbalken och SVA (Södra verkställighetsavdelningen, JO:s anm.) har vid utskicket använt sig av den adress som har funnits registrerad i folkbokföringsregistret. SVA har verkställt den första utmätningen när betalning inte har inkommit i enlighet med anmaningen, d.v.s. efter avtidens utgång. Vid tidpunkten för utmätningen hade inte betalningsanmaningen kommit i retur till avdelningen.

När betalningsanmaningen väl har kommit i retur så har ny adress efterforskat. SVA har då använt sig av de register som KFM förfogar över och även skickat adressförfrågan via Behörig Myndighet i Stockholm. Den omständigheten att en betalningsanmaning kommer i retur innebär inte i sig ett hinder för fortsatt verkställighet och SVA har därför också verkställt ytterligare två utmätningar.

I bilagd promemoria från EE, SVA, framfördes vidare bl.a. följande.

När en retur inkommer till KFM görs en adresses efterforskning via de register som vi har tillgång till. Handläggaren har då inte hittat någon ny adress eller telefonnummer varför adressförfrågan skickades till Norge med stöd av OECD-avtalet. En sådan förfrågan skickas via Behörig Myndighet i Stockholm. KFM hade under våren och sommaren problem med adressförfrågningar till Norge. Detta blev känt först i juli månad för Utlandsteamet. Det är dock inte brukligt att påminna mottagandelandet innan åtminstone tre månader har passerat från förfrågan sändes. Det var således inte möjligt att påverka snabbheten på svaret.

Kronofogdemyndigheten gjorde följande bedömning.

Enligt 4 kap. 10 § utsökningsbalken (UB) ska verkställighet ske så snart som möjligt efter det att de handlingar som behövs har kommit in till Kronofogdemyndigheten (KFM). Enligt 4 kap. 12 § UB ska KFM som huvudregel underrätta gäldenären om ett nytt mål som kommit in för verkställighet. Syftet är att bereda gäldenären möjlighet att antingen betala skulden frivilligt eller invända mot skulden om gäldenären anser att skulden är felaktig. Det finns inget krav på att underrättelsen ska ha delgetts gäldenären och enligt 6 kap. 1 § UF får underrättelsen skickas med vanligt brev. Endast om målets beskaffenhet kräver det ska underrättelsen delges. HK:s (Kronofogdemyndighetens huvudkontor, JO:s anm.) uppfattning är att AA:s mål inte varit av den beskaffenhet att delgivning har krävts. Det är således inte hinder mot verkställighet av målet även om gäldenären inte fått del av underrättelsen. När KFM får indikationer på att gäldenären inte nåtts av myndighetens handlingar eftersöker KFM ny adress. Någon möjlighet att med stöd

av 4 kap. 15 § UB begära adressuppgifter hos bank föreligger inte. Såsom framgår av Södra verkställighetsavdelningens yttrande har KFM efterforskat adressuppgifter.

Genom beslut den 5 oktober 2010 har Kronofogdemyndigheten beslutat att gallra uppgifterna om AA:s skuld ur utsöknings- och indrivningsdatabasen, då uppgifterna har ansetts missvisande beträffande AA:s vilja eller förmåga att uppfylla sina ekonomiska förpliktelser. Att uppgifterna har gallrats innebär inte nödvändigtvis att handläggningen har varit felaktig.

Kronofogdemyndighetens huvudkontor gör bedömningen att handläggningen hos KFM har följt gällande regler.

AA yttrade sig över remissvaren.

Bedömning

Skatteverkets handläggning

AA gav den 5 maj 2009 in en skrivelse till Skatteverket i vilken han begärde anstånd med att betala skatt på den realisationsvinst som uppstått vid försäljningen av hans bostadsrättslägenhet. I skrivelsen fanns också AA:s aktuella utlandsadress angiven.

Av utredningen framgår att skrivelsen inte blivit registrerad i ärendet och att den därför inte heller föranlett något beslut från Skatteverkets sida. Den utlandsadress som AA uppgivit i ansökan lades inte heller in i systemet. Utredningen ger inte stöd för annat antagande än att dessa förbiseenden skett av misstag. Detta är självfallet beklagligt.

Med anledning av att AA:s aktuella utlandsadress inte hade noterats av Skatteverket skickades myndighetens brev till fel adress. När brevet därför kom i retur anser jag i likhet med Skatteverket att myndigheten borde ha företagit åtgärder för att försöka hitta den rätta adressen.

Sammanfattningsvis ger Skatteverkets handläggning anledning till kritik.

Kronofogdemyndighetens handläggning

Skatteverket lämnade därefter AA:s skatteskuld till Kronofogdemyndigheten för indrivning.

Enligt 4 kap. 12 § utsökningsbalken (1981:774), UB, ska Kronofogdemyndigheten, innan utmätning sker, skicka eller lämna en underrättelse om målet till gäldenären. Som framgår av lagtexten är syftet med underrättelsen att gäldenären ska få tillräcklig tid att bevaka sin rätt. Gäldenären ska således få viss tid på sig att t.ex. betala, ställa säkerhet eller anvisa egendom till utmätning och i övrigt tillvarata sina intressen. Underrättelseskyldigheten gäller även om gäldenären bor utomlands. Kronofogdemyndigheten behöver emellertid inte skicka någon underrättelse om gäldenären saknar känt hemvist och det inte har kunnat klarläggas var han eller hon uppehåller sig. Enligt 6 kap. 1 § utsökningsförordningen (1981:981) ska underrättelsen delges om målets beskaffenhet kräver det.

Kronofogdemyndigheten har uppgett att AA:s mål inte var av den beskaffenhet att delgivning krävdes. Jag har ingenting att invända mot den bedömningen. Kronofogdemyndigheten skulle således skicka underrättelsen till AA med vanligt

brev. Myndigheten skickade också en underrättelse till den adress i Norge som fanns registrerad i folkbokföringsregistret. Myndigheten hade givetvis ingen anledning att tro att adressen inte var korrekt och visste inte heller något om bristerna i Skatteverkets handläggning. När den första utmätningen sedan ägde rum hade den tid inom vilken AA skulle betala för att undvika utmätning passerat och brevet med underrättelsen hade ännu inte kommit i retur till Kronofogdemyndigheten. Det finns därför inte anledning att kritisera myndigheten för att den utmätningen verkställdes.

Kort därefter kom emellertid underrättelsen i retur. När en underrättelse kommer i retur med uppgift om att adressaten inte finns på den angivna adressen måste myndigheten, så långt som möjligt, försöka att efterforska en ny adress för att fullgöra sin skyldighet att underrätta gäldenären om målet. Som angetts ovan är det först om det inte kan klarläggas var gäldenären uppehåller sig som en underrättelse inte krävs.

Kronofogdemyndigheten gjorde först efterforskningar genom att söka i tillgängliga register, dock utan resultat. Myndigheten skickade också en adressförfrågan till Norge. Innan Kronofogdemyndigheten hade fått svar från den norska myndigheten verkställde myndigheten två ytterligare utmätningar.

Syftet med adressförfrågan har naturligtvis varit att försöka klarlägga var AA uppehöll sig. När en sådan förfrågan gjorts, men något svar ännu inte erhållits och förfrågan inte heller följts upp, har det inte funnits grund för att konstatera att det inte kunde klarläggas var AA uppehöll sig. Det har således inte funnits förutsättningar att underlåta att underrätta AA enligt 4 kap. 12 § UB. Det förhållandet att en utmätning redan hunnit verkställas förändrar inte den bedömningen. Kronofogdemyndigheten förtjänar kritik för att de två senare utmätningarna gjordes utan att kravet i 4 kap. 12 § UB var uppfyllt.

- - -

Upplysningsvis kan nämnas att JO inte är behörig att pröva frågor om skadestånd.

Ärendet avslutas.